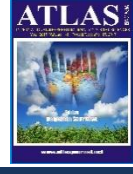

ATLAS INTERNATIONAL REFERRED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date: 22.04.2018

Published Date:31.05.2018

2018 / May

Vol 4, Issue:8

Pp:40-52

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

TÜRKİYE'DE DENETİM VE BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR¹ GOVERNANCE IN TURKEY AND INDEPENDENT REGULATORY ORGANIZATIONS

Öğr. Gör. Mehmet Emin YAŞAR

Bingöl Üniversitesi, Solhan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, e-mail:meyasar@bingol.edu.tr

Arş. Gör. Fadime KORKUT

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, e-mail:fkorkut@bingol.edu.tr

ÖZET

Denetim işlevi, kalkınmanın, sosyal refaha ulaşmanın, hesap verme ve sorumluluk ilkelerine dayalı çağdaş demokratik yönetim yapısına kavuşmanın etkili bir aracıdır.

Çalışmada, Türkiye'de ve dünyada BİO'lar (Bağımsız İdari Otoriteler) ve onları ortaya çıkaran sebepler ile, faaliyet gösterdikleri alanlardan bahsedilmiş, bu alanlardaki etkililikleri ve gereklilikleri tartışılmıştır. Çalışmanın amacı, denetimin tarih içerisinde ve ülkeden ülkeye gösterdiği gelişimin incelenmesi, küreselleşme sürecinde denetimin kazandığı yeni boyutları irdeleyerek bu süreçte devletin üstlendiği yeni rolleri ve sorumlulukları tanıtmaktır. Bu yeni rol ve sorumlulukların bir gereği ve işlevi olarak ortaya çıkan Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici kuruluşları, yönetim ve denetimin bir fonksiyonu olarak dünyadaki örnekleri ile birlikte incelemektir.

Çalışmada, BİO'ların devletin görevlerinde ve niteliklerinde meydana gelen dönüşümün doğal bir sonucu olduğu, piyasa ekonomisinin sağlıklı ve dengeli bir şekilde işlemesi, bireysel ve toplumsal hak ve özgürlüklerin korunması için gerekli olduğu, Türkiye'de ve dünyada yoğun bir uygulama alanı bulduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bağımsız Düzenleyici Kuruluşlar, Bağımsız Denetleyici Kuruluşlar, Denetim, Yönetişim

ABSTRACT

The function of control is an effective means of achieving modern democratic governance based on the principles of accountability, accountability and social refinement.

In the study, in Turkey and in the world, the BİO (Independent Administrative Authorities) and the causes that uncovered them and the areas in which they operate, their effectiveness and requirements in these areas have been discussed. The aim of the study is to examine the progress of the control in terms of history and countries, dealing with the new dimensions of control in the globalization process and recognizing the new roles and responsibilities that the state has undertaken in this process. It examines Independent Regulatory and Supervisory Organizations, emerging as a function and a requirement of these new roles and responsibilities, with examples from around the world as a function of governance and control.

In the study has come to the conclusion that occur of the BİO's are a natural consequence of the transformation of the state's duties and qualifications, it's necessary for process the market economy in a healthy and balanced manner and protection of individual and social rights and freedoms, it has found an intensive application area in Turkey and in the world.

Key words: Independent Regulatory Organizations and Independent Supervisory Organizations, Supervision, Governance

¹ Bu çalışma 20-22 Nisan 2018 tarihleri arasında düzenlenen III.Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresinde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hız kazanan kamu yönetimindeki gelişmeler, bütçe ve mali yapılarıdaki dönüşüm, demokratik ve saydam yönetim anlayışının yaygınlaşması gibi etkenler, denetim alanındaki gelişmelerin temel güdüleyicisi olmuştur. Bağımsız düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar, dünyanın birçok yerinde yaşanan çok kapsamlı değişim ve dönüşümlere bağlı olarak, temel hak ve özgürlükler ile piyasa mekanizmalarının daha düzenli işleyişini sağlama ve güvence altına almak amacıyla ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 1880'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Devletin 'müdahaleci' olmaktan çıkıp 'düzenleyici' devlet niteliğine bürünmesiyle 1980'li yıllarda Türkiye'de ve dünyada uygulama alanı genişlemiştir.

Türkiye'de bağımsız idari otoritelerin ortaya çıkışını hızlandıran süreç 24 Ocak kararları ile ekonomide liberal döneme adım atılması ile başlamıştır. Neo-liberal anlayışın öngördüğü devletin küçültülmesi ve faaliyet alanının daraltılması yönündeki politikalar çerçevesinde Türkiye'de karma ekonomik modelden piyasa ekonomisi modeline geçilmiş, kamu iktisadi teşebbüsleri özelleştirilmeye başlamıştır. Ekonominin dışa açılması ile birlikte yabancı sermayenin ülkeye girmesi, küreselleşmenin etkisi, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların baskıları sonucunda, özelleştirilen alanlarda düzenleme yapma gereksinimi ortaya çıkmıştır (Sezer ve Önder, 2010, 109).

Düzenleyici ve denetleyici kurumların ülkemizdeki gelişim süreci ise ağırlıklı olarak Dünya Bankası ve IMF ile yapılan görüşmeler sonucunda hız kazanmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışında bağımsız düzenleyici kuruluşlar ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda, çeşitli tarihlerde IMF'ye verilen niyet mektuplarında mali sektörün yeniden yapılandırılması çerçevesinde bankacılık alanında, ekonomide, rekabetin ve etkinliğin artırılması kapsamında şeker, tütün, enerji ve telekomünikasyon sektörlerinde bağımsız düzenleyici kurumların kurulması taahhüt edilmiş ve bu konularda gereken yasal düzenlemeler yapılmıştır.

BİO'lar kamu tüzel kişiliğine sahip olmaları, organik ve işlevsel bağımsızlıkları ve özellikleri nedeniyle merkez ve yerel yönetimler içerisinde düşünülmemekle birlikte hizmet yerinden yönetim kuruluşlarına da dahil edilememektedir. Ancak idarenin bütünlüğü ilkesi gereği genel idare içinde yer almaktadırlar. Bu nedenle BİO'lar; yerel yönetimler, hizmet yerinden yönetim kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları yanında yerinden yönetim yapısı içerisinde dördüncü bir kategori veya model olarak kabul edilmektedir (Sobacı, 2005, 11).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TANIMLAR

Araştırmada kullanılan kavramlar ve tanımları aşağıda verilmiştir.

2.1. Denetim Nedir?

Dilimizde denetim sözcüğünün eski kullanım şekli ve karşılığı "rükub" kökünden gelen "murakabe"dir. Bu deyim; bakma, gözetim altında bulundurma, gözetleme; iç dünyasına dalma ve sansür anlamlarına gelmektedir (Atay, 1999, 18). Denetim örgütün önceden saptanan standartları ne oranda gerçekleştirdiğini ölçmeye, gerekli düzeltmeleri yapmaya yönelik bir işlev olduğu için, bir bakıma performans ölçümüdür (Günel, 1995, 18). Denetim; kuruluşun beklenen başarı kriterlerine ne ölçüde ulaşıldığını belirlemek için, öngörülen tespitlerle gerçekleştirilen işlerin karşılaştırılmasıdır (Örnek, 1991, 14).

Denetim ile çoğunlukla karıştırılan bazı kavramlar da teftiş ve kontrol'dür. Tortop'a göre, yönetim yapısında soruşturma açarak faaliyetlerin mevzuata uygunluğunun denetimine teftiş denir. Denetim ise; devamlılık içeren ve halen yapılmakta olan faaliyetler ve örgüt çalışmaları üzerinde yapılan, yönetim ve önderlik etme ve onun gelişmesine yardımcı olma fonksiyonları taşıyan mekanizmadır (Tortop, 1993, 159).

2.2. Denetimin Amacı ve İlkeleri

Örgütün çalışmalarının devamlı gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların yerinde kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi ve örgüt verimliliğinin devamlı olarak artmasını sağlayacak tedbirlerin alınması zorunludur. Bu açıdan bakıldığında denetim faaliyeti hayati bir öneme sahiptir (Köksal, 1974, 51). Yöneticinin, becerilerini tam anlamıyla yerine getirebilmesi, örgütsel amaçlara en kısa sürede ve en ekonomik şekilde, en yüksek kalitede ulaşabilmesi için etkili bir denetim gerekmektedir (Ertekin, 1998, 494). Geleneksel denetimde mevzuata, geleneksel yönetim biçimlerine sıkı sıkıya bağlılık hakimken; modern denetimde, örgütsel amaçlar ile elde edilen çıktılar karşılaştırılmaktadır. Amaçlara ulaşmada izlenen yol ve yöntemler konusunda esneklik esastır. Zira bir amaca ulaşmanın pek çok yolu vardır; içinde bulunulan zaman ve çevresel faktörler, teknolojik gelişmeler, ulusal ve uluslararası gelişmeler örgütsel amaçlara ulaşmada yeni yol ve yöntemlerin denenmesine fırsat vermeyi gerektirmektedir.

Denetimin amacı, bir örgütün, amaçlarına öngörülen zamanda en verimli bir şekilde ve geçerli hukuk düzenine uygun olarak ulaşip ulaşmadığını kontrol etmek, aksaklıkları ortaya çıkarmak, organizasyonların maksimum verimlilik ve etkililik seviyesine ulaşması için tavsiyelerde bulunmaktır. Modern denetim, teftişten farklı olarak yol gösterme, eğitim-öğretim amacı taşımaktadır.

2.3. Denetim Türleri

Denetimi, uygulama alanlarına, denetimi yapan kuruma, denetlenen kurumlara, uygulanan denetim tekniklerine, denetimin zamanlamasına, amacına, kapsamına, konusuna, denetim yaklaşımlarına vb. göre çok çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Literatürde genel kabul gören bir sınıflandırmaya göre denetimin beş türü vardır. Bunlar; yönetsel denetim, yargı denetimi, siyasal denetim, kamuoyu denetimi ve ombudsman denetimidir. Bu denetim türleri de kendi içlerinde farklı denetim türlerine ve denetim kaynaklarına ayrılmaktadır.

Çalışmada, denetim konusuna açıklık getirmek için denetim türlerine ve kaynaklarına kısaca değinilmiştir.

2.3.1. Yönetsel Denetim

Yönetsel (idari) denetim; yönetsel kuruluşlar tarafından yapılan denetime denir. İdarenin kendini denetlemesine iç denetim, bir başka idare tarafından denetlenmesine ise dış denetim denmektedir. Yönetsel denetim kendi içinde hiyerarşik denetim, vesayet denetimi ve uluslararası yönetsel denetim olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Gözübüyük, 2001, 295). Hiyerarşik denetimde, üst astlarına emir ve talimat verebilir, astın eylem ve işlemlerini sürekli denetleyebilir, bunları değiştirebilir, kaldırabilir, iptal edebilir veya yürütülmesinin durdurulmasını isteyebilir (Arslan, 1978, 56). Vesayet denetimi, “idarenin bütünlüğü” ilkesinin bir gereği olarak merkezi yönetimin yerinden yönetim örgütleri üzerindeki hukuka uygunluk denetimini ifade etmektedir (Ertekin, 1998, 501). Küreselleşme ve uluslararası bütünleşme sonucunda ülkelerin birbirlerini denetleme, etkileme, yönlendirme arayışının bir ürünü olarak uluslararası kurumlar oluşturulmuştur. Bu kuruluşların günümüzde özellikle çevre, sağlık gibi konularda ülkeler üzerinde vesayet denetimi yaptıkları söylenebilir.

2.3.1.1. İç Denetim (Hiyerarşik Denetim)

İç denetim, bir kurumun iç yapısı içinde yer alan, ancak belirli bir bağımsızlık düzeyine sahip kişi ya da birimlerce gerçekleştirilen denetimlerdir. İç denetim, kurumun faaliyetlerine değer katmak ve bunları geliştirmek amacıyla tasarlanmış bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir (Pickett, 2001, 289).

İç denetim, var olan eksikliklerin tespiti edilmesi, süreçlerin iyileştirilmesi, ve gözden kaçan sorunların ortaya çıkarılmasında bir araç durumundadır (İbiş ve Çatıkkaş, 2012, 99). Önlem almak, sorun ortaya çıktıktan sonra gidermeye çalışmaktan daha etkili ve ekonomik bir yöntemdir.

İç denetim türleri; mali denetim, uygunluk denetimi, performans denetimi, bilgi teknolojileri denetimi şeklinde sıralanabilir (Aslan, 2010, 75).

2.3.1.2. Dış Denetim (Vesayet Denetimi)

Dış denetim; bir organizasyonun, kendisinin dışında yer alan ve kendisinden bağımsız denetim elemanlarınca yapılan verimlilik ve etkinlik denetimini ifade etmektedir. Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır (5018 Sayılı Kanun, 2003, md. 68).

2.3.2. Siyasal Denetim

Yürütme organının sorumlu kanadını oluşturan ve merkezî idârenin başı olan Bakanlar Kurulu ve bakanlar, yasama organına karşı sorumludurlar. Bakanların, kendi yetkileri içindeki eylem ve işlemlerden, emirleri altında çalışanların eylem ve işlemlerinden dolayı parlamentoya karşı sorumluluğu bulunmaktadır.

Siyasi denetim, parlamentonun kendi genel kurulunu veya komisyonlarını kullanarak; soru, gensoru, meclis araştırması, meclis soruşturması ve genel görüşme gibi araçlarla yürütmeyi denetlenmesidir.

Anayasa'da düzenlenen dilekçe hakkı ile bireylere kamu ile ilgili konularda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne başvurma imkanı sağlanması da siyasal denetime örnek gösterilebilir.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da önemli bir doğrudan siyasi denetim aracıdır. Siyasi partilerin üye sayıları oranında temsil edildiği Komisyona "insan haklarının ihlâlê uğradığına dair ilgili başvuruları incelemek veya gerekli gördüğü hâllerde ilgili mercilere iletme" görev ve yetkisi verilmiştir. Komisyon, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda inceleme yapmak ve bunlardan bilgi istemek yetkisine sahiptir (Gözler, 2009, 805). Komisyon hazırladığı raporları Meclis Genel Kurulu'na sunmakta ve ilgili birimlere göndermektedir.

2.3.3. Kamuoyu Denetimi

En geniş anlamda kamuoyu, toplumu ilgilendiren herhangi bir sorun üzerinde halkın benimsediği ortak görüş ve bu ortak görüşün siyasi iktidarı etkileyebilecek şekilde ifade edilmesidir (Altun ve Kuluçlu, 2005, 25).

Günümüzün kamu yönetimi anlayışında kamuoyunun yönetime, yönetimin iş ve eylemlerinin denetimine katılımı önemlidir. Kamu yönetimi alanında yapılan reform çalışmalarındaki önemli adımlardan birisi, kamuoyunun denetime katılımıdır.

Kamuoyu denetimi; halkın bilinçlenmesi sonucunda örgütlenecek kamu idarelerinin faaliyetlerini takip etmesi, yönetimin eylem ve işlemlerine karşı tepkilerini, isteklerini, destek veya eleştirilerini ortaya koymasındadır. Bu anlamda sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, birlikler, sendikalar kamuoyu oluşturan toplulukların başında gelmektedir. Kitle iletişim araçları, basılı ve görsel medya kuruluşları, özellikle son zamanların en trend aracı olan sosyal medya, kamuoyunun oluşmasında önemli birer araçtır.

2.3.4. Yargısal Denetim

Anayasa'nın 2. maddesinde, devletin temel niteliklerinden birisinin hukuk devleti olduğu vurgulanmakta ve Anayasa'nın 125. maddesinde "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır" denilmektedir. Anayasanın 123. maddesi gereği hukuk devleti ilkesinin iki önemli ögesi, idarenin kuruluş ve işleyişinin yasalarla düzenlenmesi, idarenin işleyişinin yargı denetimine tabi tutulmasıdır.

Yargısal denetimin amacı, yönetimin hukuka aykırı uygulamaları karşısında vatandaşların haklarını ve çıkarlarını korumaktır. İdarenin yargısal denetimi iki türlü olmaktadır: Birincisi, *iptal davaları* ile yönetimin eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesi ve hukuka aykırı olanların iptal edilmesidir. İkincisi, *tam yargı davaları* ile yönetimin hukuka aykırı eylem ve işlemleriyle ihlal edilen bir hakkın yerine getirilmesi, zararın tazmin edilmesidir.

2.3.5. Ombudsman Denetimi

Kamu yönetimini denetleyen modern bir kurum olarak tanımlayabileceğimiz Ombudsmanlık kurumu, yönetimin hukuk dışına taşan, hakkaniyete uymayan, yasaların yanlış yorumlanması sonucu amacından sapan uygulamalarını hukuk devleti adına filtre eden, ıslah eden, ayrıca hukuk devletine olan inancı ve saygıyı pekiştiren bağımsız bir kamu otoritesidir (Akıncı, 1999, 46).

Ombudsman veya Türkiye'deki adıyla Kamu Başdenetçisi, genellikle kendisini atayan ve kontrol eden parlamentodan bağımsız olarak çalışır ve bağımsızlığı anayasal veya yasal olarak garanti altına alınmıştır (Tortop, 1993, 4). Ombudsman, parlamentoya yıllık rapor vermektedir, kararlarının zorlayıcılığı yoktur ancak uygun yerlerde idari örgütlere tavsiyelerde bulunmakta ve arabuluculuk yapmaktadır.

Ombudsman, idari düzensizlikler, adaletsizlik, ayrımcılık, görev veya yetkiyi kötüye kullanma gibi konuları gelen talep üzerine, bazı durumlarda da kendiliğinden harekete geçerek soruşturmaktadır.

2.3.6. Uluslararası Denetim

Küreselleşme ile birlikte ülkeler arası ilişkiler yoğunlaşmıştır. Ülkelerin karar almalarında ve bu kararları uygulamalarında iç dinamiklerle birlikte dış faktörler de önemli rol oynamaktadır (Kuluçlu, 2006, 8). Devletler uluslararası kurumlar aracılığı ile siyasi, askeri ve ekonomik amaçlarla güçlü birlikler kurmakta ve bu birlikler yolu ile birbirlerini ve diğer devletleri denetleme, onları etkileme yoluna gitmektedirler.

3. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ORTAYA ÇIKIŞI VE AMACI

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, literatürde bağımsız idari otoriteler, bağımsız düzenleyici kurumlar, üst kurullar, özerk kurumlar gibi kavramlarla da adlandırılmaktadır. Bu kurumlar daha çok 1970'lerin sonundaki küresel ekonomik dönüşümün ve devletin "işletmecisi" fonksiyonundan "düzenleyici" fonksiyona kaymasının neticesi olarak ortaya çıkmışlardır. Düzenleyici kuruluşlar her ülkenin kendi yönetsel yapısı ve geleneklerine göre farklılık göstermektedir (Ergun, 2004, 323).

Ulusoy (2003, 1-2), düzenleyici kurumları, toplumsal hayat için "özel bir önem ve duyarlılık taşıyan, temel hak ve özgürlükler ile ekonomik ve sosyal sektörlerde veya alanlarda düzenleme, denetleme ve yönlendirme faaliyetinde bulunan, kararları üzerinde hiçbir makam ve merciin etkisinin olmadığı, karar organları özel güvencelere sahip, mali özerkliği bulunan, özerk bütçeli kamu tüzel kişileri" olarak tanımlamaktadır.

Bağımsız idari otoritelerin yaygınlık kazanmasında liberalleşme ve özelleştirme politikalarının politik manevra alanını daraltması, düzenleyici devlet yaklaşımının benimsenmesi ve deregülasyon politikalarının yaygınlaşması etkili olmuştur (Maggetti, 2009, 451).

Düzenleyici ve denetleyici kurumların Türkiye'deki gelişim süreci ağırlıklı olarak Dünya Bankası ve IMF ile yapılan görüşmeler sonucunda hız kazanmıştır. Bu kapsamda, çeşitli tarihlerde IMF'ye verilen niyet mektuplarında mali sektörün yeniden yapılandırılması çerçevesinde bankacılık alanında, ekonomide rekabetin ve etkinliğin artırılması kapsamında şeker, tütün, enerji ve telekomünikasyon sektörlerinde bağımsız düzenleyici kurumların kurulması taahhüt edilmiş ve bu kurumlar faaliyete geçirilmiştir (Sezen, 2003, 1). Burada amaç, özellikle merkezi yönetimlerin gücünü dağıtmak ve yaymak, piyasada düzenleme ve denetleme işlevlerini bu kurullar eliyle gerçekleştirmektir (Sezer ve Önder, 2010, 99).

4. TÜRKİYE'DE BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ KURUMLARIN YAPISI VE TÜRK İDARİ SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ

1982 Anayasası'nın 167. maddesinin ilk fıkrasında, "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler" denilmektedir. BİO'lar genel idare örgütü içerisinde bağımsız olarak faaliyet göstermektedirler. Bu anlamda BİO'ların yasama, yürütme ve yargının kesişiminde yer aldığı söylenebilir (Akıncı, 1999, 375).

Türkiye'de faaliyet gösteren Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ve kuruluş yılları aşağıda yer almaktadır (5018 Sayılı Kanun, 2003, III Sayılı Cetvel).

1. Sermaye Piyasası Kurulu (1981)
2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (1994)
3. Rekabet Kurumu (1994)
4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (1999)
5. Telekomünikasyon Kurumu (2000)
6. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (2001)
7. Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu (2002)
8. Kamu İhale Kurumu (2002)
9. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (2011)

Bazı AB üyesi ülkelerin tersine Türkiye'de BİO'lar ilgili olduğu sektörde doğrudan ve geniş bir yaptırım gücüne sahiptirler. Herhangi bir bakanlık ya da birimin onayına gerek olmadan kendi yetkilerini kullanır, merkezi yönetimle sektörel sorumluluğu paylaşmazlar. BİO'ların kararları hiçbir otoritenin onayına gerek kalmadan piyasada doğrudan uygulanmaktadır (Sezer ve Önder, 2010, 111).

4.1. Kuruluş Yapıları

Bağımsız idari otoriteler, genel yönetim sistemi içinde yer alan ve devletin nam ve hesabına hareket eden kurumlardır. Kuruluşları, yapıları, teşkilatlanmaları, personelin görev, hak ve yetkileri özel kanunlarla belirlenmektedir. İdari denetime tabi tutulmazlar ancak Sayıştay'ın yargısal denetimine tabidirler.

Bağımsız idari otoriteler, kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahiptirler. Türkiye'de düzenleyici kurumlar, hükümete karşı sorumlulukları yanında 5018 sayılı yasa gereğince faaliyet raporlarını parlamentoya sunmaktadırlar. Bütçe ve kesin hesapları parlamentodan geçmektedir. Bunun bir istisnası olarak RTÜK'ün hükümete karşı sorumluluğu yoktur (Dritsa, 2008, 389).

Bağımsız İdari Otoritelerin bazıları yalnızca kurul, bazıları ise yalnızca kurum olarak nitelendirilmiştir. Kurul, kurumun karar organıdır, kurul başkanı aynı zamanda kurumun da başkanıdır ve kurumu temsil ve idare etmeye yetkilidir. Kuruluş kanunlarında BİO'lardan bazılarının karar mercilerinin kurum, bazılarının ise kurul olarak belirlenmiştir. Bu durum, yetki çatışmasına ve uygulamada aksaklıklara ve duraksamaya neden olmaktadır.

BİO'ların kuruluş kanunlarında ilgili ya da ilişkili olduğu bakanlıktan ve ilgili bakanın, kurumun yıllık hesaplarıyla harcamalarına ilişkin işlemleri üzerindeki denetim yetkisi bulunmaktadır ancak bu denetimin ne derece etkin yapılabileceği belirsizdir. Bakanlar Kurulu, bu kurumların üyelerini atama, maaş üst sınırlarını ve kadro sayılarını belirleme dışında bir denetim yetkisine sahip değildir (Sezer ve Önder, 2010, 113).

Örneğin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilişkili kuruluşu iken, Sermaye Piyasası Kurulu, Başbakan tarafından görevlendirilen bir devlet bakanlığı ile ilgilidir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun ise, hükümetle olan ilişkileri Başbakanlık tarafından yürütülmektedir (Erkan, 2011, 169).

4.2. Üyeleri

Kurulların üye sayıları farklılık göstermekle birlikte 5 ile 10 üye arasında değişmektedir. Kurul üyelerinin seçiminde ise farklı yöntemler benimsenmiştir. Bazı durumlarda Bakanlar Kurulu doğrudan (EPDK'da olduğu gibi) bazen de ilgili Bakanın teklifi üzerine atama yapmaktadır (BDDK'da olduğu gibi). Bakanlar Kurulu bazen çeşitli kuruluşların aday gösterdiği kişileri seçmektedir. Bazende RTÜK'te olduğu gibi üyelerin bir kısmı TBMM Genel Kurulu'na seçilmektedir. Bu farklı uygulamalardan dolayı kurul üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin seçiminde siyasi partiler ve medya önemli bir baskı unsuru olmaktadır (Karacan, 2002, 44).

4.3. Bağımsız İdari Otoritelerin Denetimi

Bağımsız idari otoriteler üzerindeki denetim, yargısal denetim, idari denetim ve mali denetim olmak üzere üç açıdan ele alınabilir.

Bağımsız idari otoritelerin yargısal denetimi ilk derece mahkemesi olarak Danıştay tarafından yapılmaktadır. İdari denetimleri, düzenledikleri sektöre göre farklılık göstermekle birlikte, Cumhurbaşkanlığı adına Devlet Denetleme Kurulunca, Başbakanlık adına Başbakanlık Teftiş Kurulunca, ilgili ve ilişkili bakanlık adına bakanlığın teftiş kurallarınca yapılmaktadır (Ulusoy, 2000, 70-71). Alanda genel Kabul gören doktrine göre, BİO'ların denetimlerinin başka yönetim birimleri tarafından yapılması onların özerklik ve bağımsızlığına zarar vermektedir. Bu nedenle denetimlerinin TBMM adına bağımsız denetim yapan Sayıştay'ca yapılmasının daha uygun olduğu görüşü hakimdir.

5. DÜNYADAKİ BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURULUŞLARA BAZI ÖRNEKLER

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye'de faaliyet gösteren düzenleyici ve denetleyici kurumlara dünyadan örnekler verilmiştir. Seçilen bazı ülkelerde Türkiye'dekine benzer alanda faaliyet gösteren veya farklı gereksinimlerden doğmuş ülkemizde olmayan bağımsız düzenleyici kurumlara da yer verilmiştir.

5.1. Amerika Birleşik Devletleri

Düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar olarak bilinen üst kurullar ilk olarak Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkmıştır. ABD'deki ilk bağımsız idari otorite ise 1887 yılında kurulan Interstate Commerce Commission'dur (Perçin, 2011, 325). Günümüzde ABD'de Yeterlilik

Sistemini Koruma Kurulu, Nükleer Düzenleme Kurulu, Federal İletişim Komisyonu, Sermaye Piyasası Kurulu gibi 50'yi aşkın sayıda özerk kurum bulunmaktadır.

BİO'lar Amerikan sistemi içerisinde, federe devletlerin yanında hizmet alanlarıyla sınırlı olarak yasama, yürütme ve yargı işlemlerini yürüttükleri için hizmet yerinden yönetim kuruluşları niteliği taşımaktadırlar (Sezer ve Önder, 2010, 106).

5.2. İngiltere

BİO'lar İngiltere'de 2. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmaya başlanmıştır. İngiltere'deki BİO'ların yetkileri Parlamento Kararı gibi hukuksal metinlerle düzenlenmekte, ilgili bakanlar tarafından da görevlendirme yapılmaktadır. Seçilmiş siyasilere düzenleyici kurumların başkanlarını ve üyelerini atama yetkisinin verilmesi, düzenleyici kurumların tümüyle bağımsız davranmalarını önlemektedir. İngiltere'de hemen hemen tüm düzenleyici kurulların üyeleri ve başkanları ilgili bakan tarafından atanmakta ve gerektiğinde görevden alınmaktadır (Parker, 1999, 118). İngiltere'de genel toplamda üyelerin % 29'u kamu sektöründen, % 71'i de özel sektörden gelmektedir. Her bir düzenleyici kurum bünyesinde ekonomistler, muhasebeciler, mühendisler gibi uzmanlarla diğer alanlarda pek çok uzmanı istihdam etmektedir (Thatcher, 2005, 357).

Türkiye'de faaliyet alanı oldukça geniş olan ve etkili bir kamu gücüne sahip olan RTÜK benzeri kurumlar neredeyse bütün dünyada görülmektedir. Özellikle kıta Avrupasında hemen bütün ülkelerde iletişim sektörünü düzenleyen kurumlar mevcuttur. İngiltere'de OFCOM (The Office of Communication) 2003'ten beri iletişim sektörünü düzenlemekte ve yayın içeriklerini denetlemektedir. OFCOM, bu çerçevede hem İngiliz Kültür Bakanlığı ile hem de İngiliz Ticaret Bakanlığı ile ilişkili kılınmıştır (Emek vd., 2002, 88).

İngiltere'de bağımsız idari otoritelerden Sanat Konseyi ve Üniversite Bütçe Konseyi etkiledikleri alanın kapsamı dar olmasına karşın ağırlığı artan özerk kurumlardandır. Bu kurumların caydırıcı olmaktan ziyade işlevsel oldukları görülmektedir (Karkatsoulis, 2005, 3). Ombudsman kurumu İngiltere'de 1967'de kurulmuştur. Financial Services Authority (Finans ile ilgili tüm piyasalar), Office of Telecommunications (Telekomünikasyon sektörü), Office of The Gas and Electricity Markets (Elektrik ve doğalgaz), Office of The Rail Regulator (Ulusal demiryolları), Civil Aviation Authority (havacılık sektörü), Office of Water Services (Su sektörü), Postal Services Commission (Posta hizmetleri sektörü) İngiltere'de faaliyet gösteren diğer bağımsız idari otoriteler arasındadır (Uysal, 2007, 17).

İngiltere'de bağımsız düzenleyici otoriteler, 1999 yılından bu yana "kurul" tarafından idare edilmektedir. Kurul üyeleri 5 yıllığına atanmakta ve görevden alınmaları oldukça zor olmaktadır.

İngiltere'de düzenleyici kurumların denetimi görevi üç kuruma verilmiştir; "Parlamento", "Rekabet Kurumu" ve "Mahkemeler". Bu genel denetimin yanısıra düzenleyici kurumlar "National Audit Office" ve "Comptroller and General" tarafından da yönetsel ve mali açıdan denetlenmektedirler (Ekşi, 2012, 81).

5.3. Fransa

Fransa'da yönetsel sistem içerisinde bağımsız idari otoritelere bakıldığında oldukça yeni ve merkezi yönetimin yönetsel denetimi dışında kalan bir kamu kurumu türü olduğu görülmektedir. Fransa'daki BİO'ların tüzel kişiliği yoktur ve mali bakımdan birer bakanlıkla ilgilidirler ancak vesayet denetimine tabi değildirler. Kendilerine ait bütçeleri de bulunmamaktadır (Azrak, 2001, 21-22). Bu kurumlarda görev yapanlar, görev süresi dolmadan kanunda öngörülen haller dışında görevden alınamamaktadırlar (Duran, 1997, 491).

Fransa’da piyasa ekonomisinin düzenlenmesi konusunda faaliyette bulunan BİO’lar arasında Borsa İşlemleri Komisyonu, Rekabet Kurulu, Bankaları Denetim Komisyonu, Sigorta Denetim Komisyonu, Sinema Medyatörü sayılabilir. Hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması konusunda faaliyette bulunan BİO’lar arasında ise Enformatik ve Özgürlükler Ulusal Komisyonu, Görsel-İşitsel Yüksek Kurulu bulunmaktadır (Thery, 1998, 167). Fransa’da ombudsman sisteminin oluşumuna önceleri şüpheyle bakılmasına rağmen bu kurum 1973’de oluşturulmuş ve yönetimin denetlenmesinde etkinliği sağlamıştır.

5.4. İtalya

Devletin, hem üretici hem de düzenleyici görevleri bir arada yürüttüğü İtalya, özelleştirme çalışmalarına geç başlamıştır. 1991-1994 yılları arasında özelleştirme ve beraberinde düzenleyici kuruluş oluşturma çalışmaları tamamlanarak, telekomünikasyon, su, enerji gibi sektörler özelleştirilmiştir (Kızılıçık, 2001, 130).

İtalya’da bağımsız kurum uygulamaları 1990’ların başından itibaren altyapı sektörlerinde yapılmıştır. Enerji sektörünü düzenlemek üzere 1995 yılında İtalyan Elektrik ve Gaz Düzenleyici Kurumu oluşturulmuştur. Telekomünikasyon sektörünün düzenlenmesi ise, tüm iletişim sektörlerinin her türlü işlevini bir arada düzenlemek ve denetlemek üzere 1997 yılında oluşturulan İletişim Düzenleyici Kurumu (AGCOM) bünyesinde yapılmaya başlamıştır. Ayrıca, rekabet yasalarının uygulanmasından sorumlu olmak üzere 1990 yılında İtalyan Rekabet Otoritesi (AGCM) kurulmuştur (TUSİAD, 2002; Akt: Ciğerci ve Gökçe, 2014, 3).

Genel olarak, İtalya’daki BİO’ların çok fazla düzenleyici yetkileri yoktur. Ancak, bu kurulların başkan ve üyeleri geniş bir bağımsızlığa sahiptirler ve kurumlar büyük bir idari ve mali özerklikten yararlanmaktadırlar (Sobacı, 2005, 111). Çok iyi mesleki birikime sahip olan kurul üyelerinin atanması yetkisi Cumhurbaşkanı ve İtalyan Parlamentosu’na aittir. Üyelerin görev süreleri en az beş yıl ve üstü olmakta, görevden alınmaları çok özel durumlar dışında mümkün olmamaktadır (TUSİAD, 2002; Akt: Ciğerci ve Gökçe, 2014, 3).

5.5. Yunanistan

Yunanistan’da insan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak oluşturulan “ayrıcılık” beş kurumdan biri Radyo Televizyon Ulusal Konseyi Türkiye’deki RTÜK ile benzer özellikler göstermektedir. Veri Koruma Kurumu, Özel İletişim Güvenliği Kurumu, Ombudsman ve Personel Alımı Üst Kurumu Yunanistan’da ayrıcalıklı kurumlar arasında yer almaktadırlar. Yunanistan’da anayasal güvencesi olan düzenleyici kurumlar, parlamentoya karşı sorumludurlar ancak kararları için Danıştay’da dava açılabilir (Çapar, 2009, 309).

Yunanistan’da telekomünikasyon sektöründe faaliyet göstermek üzere 1990’lı yılların başında hizmet sunumunda ve fiyatların iyileşmesinde etkili olan Milli Telekom Komisyonu düzenleyici bir kurum olarak kurulmuştur (OECD, 2001, 35).

Elektrik piyasasında Yunanistan’da kamu tekeli elinde bulunduran şirket 2001 yılında kısmen liberalleşmiştir. Buna hazırlık olarak, 2000 yılında sektörünü düzenlemek amacıyla “Enerji Düzenleme Kurumu” oluşturulmuştur (OECD, 2001, 30).

5.6. Almanya

Almanya’da federal düzeyde faaliyet gösteren düzenleyici kurumların bulunduğu sektörlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Telekomünikasyon ve posta sektörlerini birlikte düzenleyen Telekomünikasyon ve Posta Düzenleyici Otoritesi (RegTP); Federal İlaç ve Tıbbi Cihazlar Enstitüsü (BfArM); ve finans sektörünü bütün alt sektörleri ile birarada düzenlemek üzere çok kısa bir süre önce kurularak faaliyete geçmiş bulunan Federal Finansal Denetleme Otoritesi (BaFin) dışında federal düzeyde sektörel düzenleme yapan kurum bulunmamaktadır. Bu üç

kuruma ek olarak, rekabet alanında Avrupa'nın en eski kurumu olan ve tüm sektörler üzerinde federal düzeyde çok geniş düzenleyici yetkileri ve yaptırım gücü bulunan Federal Kartel Otoritesi (Bundeskartellamt) de sayılabilir. Bu kurum, federal düzeyde etkisi olan her türlü rekabet ihlalini gözetmek ve engellemekle görevlidir (Erkan, 2011, 102).

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararlarda düzenleyici ve denetleyici otoritelerin kamu kurumu olduğu ve Anayasal sistem açısından hizmet yerinden yönetim kuruluşları olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte özellikle bu kurumların merkezi idare ile ilişkileri, idarenin bütünlüğü ilkesinin nasıl gerçekleştirileceği, bağımsızlıkları ve denetlenmeleri tartışılmaya devam etmektedir.

Her düzenleyici ve denetleyici kuruluşun mevzuatında; yürütmeye olan ilişkileri, idari yapı içindeki yerleri, teşkilat yapısı, üye sayıları ve üyelerin atama şekilleri, üyelere aranan nitelikler, görev süreleri, üyelere ilişkin yasaklar, yargılanma usulleri, kurum personelinin hukuki statüsü, ücret ve mali hakları, kurul kararlarının yargısal denetimi ve hesap verme sorumluluğu hakkında farklı hükümler bulunmaktadır.

Bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumların siyasi partilerin grupların ve çıkar gruplarının baskısından uzak kalmaları, bunlardan etkilememeleri ve kararlarında bağımsız olmaları gerekmektedir. Türkiye'de ve dünyada kurul üyeliklerine atanmada standartların olmaması, kurul üyelerinin seçimi ve atanması bağımsızlığı etkileyen temel faktörlerdendir.

Bağımsız İdari Otoritelere yönelik olarak yapılan eleştirilerin önemli bir bölümü IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşların dayatması sonucu ortaya çıktıklarına ilişkindir. Uluslararası kuruluşlar özerk kurulların oluşmasını teşvik etmektedirler. Hukuksal olarak kurumsal altyapısını tamamlamış olan gelişmiş ülkelerde düzenleyici ve denetleyici kurumların varlığı çok fazla sorun olmamakla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde kurumsal altyapı eksikliği ve hukuksal düzenlemelerdeki sorunlar nedeniyle bu kurumların varlığı yönetim yapılanmasında önemli sorunlara ve tartışmalara yol açabilmektedir (Sezer ve Önder, 2010, 101).

Düzenleyici ve denetleyici kurulların/kurumların görev ve yetki alanları ile varlık nedenlerinin, uluslararası uygulamalar ve AB normları dikkate alınarak yeniden değerlendirilmesi ve daha ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Her kurumun örgüt yapısı, üyeleri, personelin idari ve mali hakları kuruluş kanunlarında ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bu farklılıklar uygulamada kimi zaman sorunlara neden olabilmektedir. Bu çerçevede, düzenleyici ve denetleyici kurumların faaliyet alanlarında daha etkili olmalarını sağlamak, düzenlemelerdeki dağınıklığı ortadan kaldırmak için üst kurulların tümünü kapsayan bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

BİO'lar her ne kadar birçok ülkede siyasi iktidarlardan bağımsız olsalar da üyelerinin seçimi, yıllık bütçelerinin tahsisi, yasama organına gerektiğinde rapor vermeleri gibi denetimlere tabi olmaktadır (Thatcher, 2005, 127). BİO'ların kararlarının güvenilirliğini ve kabul edilebilirliğini arttırmak için karar alma süreçleri daha saydam olmalı, bütçeleri ile faaliyet raporlarının denetiminin Sayıştay tarafından yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Müslüm (1999), Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman, Beta Yayınları, İstanbul
- Altun, Murat; KULUÇLU, Erdal (2005), "Doktrin ve Mevzuat Işığında Kamuoyu Denetimine Genel Bir Bakış", Sayıştay Dergisi, Ankara, , S. 56, ss. 23-51
- Arslan, Süleyman (1978), Türkiye'de ve İngiltere'de Merkezi İdarenin Mahalli İdareler Üzerindeki Denetimi, Ankara.

- Aslan, Bayram (2010), “Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak İç Denetim”, Sayıştay Dergisi, S. 77, ss. 63-86
- Atay, C. (1999), Devlet Yönetimi ve Denetimi, Alfa Yayınları, 2.Baskı, İstanbul.
- Azrak, A.Ü. (2001), “Rekabet Kurumu Tarafından Düzenlenen Bağımsız İdari Otoriteler Sempozyumu’ndaki Değerlendirmeleri”, Kasım, Ankara.
- BDDK Tanıtım El Kitabı, (2012), BDDK Yayını, Ankar
- Ciğerci, İsmail, Gökçe, Cem (2014), “Finansal İstikrarın Sağlanmasında Finansal Regülasyon: Seçilmiş AB Ülkeleri ve Türkiye Uygulaması”, International Conference On Eurasian Economies, ss. 1-8
- Çapar, Selim (2009), “Türkiye’de ve Yunanistan’da Düzenleyici Kurumlar”, TBB Dergisi, S. 83, ss. 375-39
- Dritsa, Anastasia S,-Georgopoulos, Kyriakides,-Issaios, Daniolos (2008), “Overview Greece”, Aktaran, ÇAPAR, Selim (2009), “Türkiye’de ve Yunanistan’da Düzenleyici Kurumlar”, TBB Dergisi, Sayı 83, ss: 375- 393
- Duran, Lütfü (1997), “Türkiyede Bağımsız İdari Otoriteler”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 30, Sayı: 1
- Ekşi, Hülya (2012), “Düzenleyici Kurumlara İngiltere Örneği Üzerinden Bakmak”, Sayıştay Dergisi, S. 72, ss: 67-84 <http://dergi.sayistay.gov.tr/icerik/der72m4.pdf>
- Emek, Uğur, Zenginobuz, Ünal ve Muhittin Acar, (2002), Bağımsız Düzenleyici Kurumlar ve Türkiye Uygulaması, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- Ergun, Turgay, (2004), Kamu Yönetimi, TODAİE, Ankara.
- Erkan, Arslan, (2011), “Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar: Türkiye Uygulaması”, Bütçe Dünyası Dergisi, S. 135, ss. 166-187
- Ertekin, Yücel (1998), “Çağdaş Yönetim ve Denetim”, Türk İdare Dergisi, Yıl:70, S. 421
- Gözler, Kemal (2009), İdare Hukuku, Ekin Kitabevi, İkinci Baskı, Cilt No: 1, Bursa.
- Gözübüyük, A. Şeref, (2001), Türkiye’nin Yönetim Yapısı, Turhan Kitabevi, 7. Baskı, Ankara.
- Günel, N., “2000’li Yılların Eşiğinde Yönetim Sistemine Eleştirel Bir Bakış”, Türk İdare Dergisi, Yıl:67, Sayı.409 (Aralık), ss.17-36
- İbiş, Cemal ve Çatıktaş, Özgür (2012), “İşletmelerde İç Kontrol Sistemine Genel Bakış”, Sayıştay Dergisi, Sayı 85, Nisan-Haziran, 95-121.
- Karacan, A.(2002), Özerk Kurumlar Üzerine Denemeler, Creative Yayıncılık
- Karkatsoulis, Panagiotis (2005), “Setting up Independent Regulatory Authorities in Greece”, IIAS Berlin Conference.
- Kavruk, Hikmet (2010), “Türk Kamu Yönetiminde Bağımsız İdari Otoriteler ve Ajanslar”, Gazi Üniv. İİBF Dergisi, S. 10 (2), ss. 119-142
- Kızılcık, R. (2001), “Türk Kamu Yönetiminin Gelişimi ve Düzenleyici Kurullar (Regulatory Bodies) Türk İdare Dergisi, S. 432, ss. 120-140
- Köksal, Erhan (1974), Türkiyede Merkezi Hükümetin Taşra Örgütünü Denetimi. Ortadoğu Amme İdaresi Enstitü Dergisi, Cilt.7, Sayı 1 (Mart), Ankara.

- Köse, Hacı Ömer (2007), *Dünyada ve Türkiye’de Yüksek Denetim*, Sayıştay 145. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara.
- Kuluçlu, Erdal (2006), “Yönetimin Denetiminden Denetimin Yönetimine”, *Sayıştay Dergisi*, S. 63, ss. 3-37
- Maggetti, Martino (2009), “ The Role of Independent Regulatory Agencies in Policy-Making: A Comparative Analysis”, *Journal of European Public Policy*, Vol.16, No.3, April, 450-470
- Örnek, Hüsamettin (1991), “Kamu Yönetiminde Denetim ve İlkeleri”, *Denetim Dergisi*, Yıl: 6, S. 71-72, s. 14
- Parker David (1999), “Regulating Public Utilities: Lessons from the UK Expeirnce”, *International Rewiev of Administrative Sciences*, 65(1)
- Perçin, Önder (2011), “Bağımsız İdari Otoriteler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:2 Sayı:1*, ss: 325-345
- Pıckett, Spencer (2003), *The Internal Auditing Handbook, “COSO Framework”*, 2. Ed. Wiley Finance Series
- Sezen, Seriyе (2003), *Türk Kamu Yönetiminde Kurullar*, TODAİE, Ankara.
- Sezer, Özcan, ÖNDER, Özgür (2010), “Küreselleşme Süreci Ve Siyaset-Yönetim Ayırımında Bir Sorun Alanı: Bağımsız İdari Otoriteler”, *Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi*, No: 136, ss. 96-118 [http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/9\(2\).PDF](http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/9(2).PDF)
- Sobacı, M. Z. (2005), *Bağımsız İdari Otoriteler ve Türkiye Uygulamasından Bir Örnek: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Tan, Turgut (2002), “Bağımsız İdari Otoriteler veya Düzenleyici Kurullar”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 2, Haziran, 11-37.
- Temizel, Zekeriya (1997), “Yurttaşın Yönetime Karşı Korunmasında Bir Başka Denetim Organı: Ombudsman”, *Yeni Türkiye Dergisi*, Siyasette Yozlaşma Özel Sayısı II, Yıl 3, Sayı 14, Mart-Nisan.
- Thatcher Mark (2005), “The Third Force? Independent Regulatory Agencies and Elected Politicians Europe”, *Governance*, 18(3), July, Vol. 25, No.1, January, 125-147
- Thery, J. F. (1998), “Bağımsız İdari Otoritelerin Yargısal Denetimi”, (Çev. Mahmut Göçer), *Bağımsız İdari Otoriteler*, Editör: İbrahim Kaboğlu, Alkım Yayınları.
- Tortop, Nuri ve diğerleri (1993), *Yönetim Bilimi*, Yargı Yayınları, Ankara.
- Tortop, N. (1998), ‘Ombudsman Sistemi ve Çeşitli Ülkelerdeki Uygulamaları’, *Amme İdaresi Dergisi*, 31 (3): 3-12.
- TÜSİAD (2002), *Bağımsız Düzenleyici Kurumlar ve Türkiye Uygulaması*, Aralık, İstanbul.
- Ulusoy, Ali (2000), “Regülasyon Kurumları Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, 2000 Yılı İdari Yargı Sempozyumu, Ankara, Danıştay Yayın Bürosu Yayınları, ss. 273-285.
- Uysal, Mehmet (2007), *Bağımsız İdari Otoriteler ve Türk Kamu Yönetimine Etkileri*, Süleyman Demirel Üniv. Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, R. G: (24 Aralık 2003), Sayı :25326, Tertip: 5 Cilt: 42 (III) Sayılı Cetvel (Değişik: 22/12/2005-5436/12 md. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25326_1.html.

İnternet Kaynakları

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, http://www.tk.gov.tr/kurum_hakkinda/kurulus, (03.09.2014)

Kamu Gözetimi Kurumu Faaliyet Raporu (2013), <http://kgk.gov.tr> (22.12.2014)

Kamu İhale Kurumu Faaliyet Raporu (2013), <http://www.ihale.gov.tr> (22.12.2014)

4628 Sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (Resmi Gazete: 3 Mart 2001) Sayı : 24335 Mük. Yayımlandığı Düstur: Tertip : 5 Cilt: 40

